

Izhaja vsak dan zjutraj razven
v ponedeljkih in dnevih po
praznikih. Posamezna številka
Din 1.—, lanske leto 2.—; me-
sečna naročnina Din 20.—, za tu-
jino 80.—. Uredništvo v Ljub-
ljani, Gregorčičeva 28. Telefon
uredništva 80-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisov ne vračamo.
Oglasi po tarifi in dogovoru.

Uprava

v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68,
Podružnica v Mariboru, Alek-
sandrova cesta št. 24, tel. 29-60.
V Celju: Slomškov trg 4.
Pošt. ček. rač.: Ljubljana 15.621.

Št. 57

Ljubljana, torek, dne 10. marca 1931

Leto II.

Kancelar dr. Brüning,
predsednik nemške vlade, katere nadaljni obstoj
je odvisen od izida glasovanja o proračunu voj-
nega ministrstva.

Nj. Vel. kralj v krajih potresne nesreče

Skoplje, 9. marca. AA. Včeraj zjutraj ob 3. se je ponovil potres južno od Skoplja. Potres je imel težje posledice južno od Demirkapije. Tako je v Piravi pri Valandovu porušena in izenačena z zemljo. 19 prebivalcev je mrtvih, 22 pa ranjenih. Zelo poškodovane so vasi Karadjordjevo, Udovo, Drugoca, Mirovce in me-
stece Valandovo, kjer je večina hiš porušena ali pa tako poškodovana, da ni mogoče več v njih stanovati. Železniške postaje v Demirkapiji, Udovu in Mirovcu so izenačene z zemljo. Železniški most na Vardarju pri Udovu je tako poškodovan in vržen z ležišča, da je prekinjen železniški promet med Skopljem in Djevdjelijo. Tudi iz drugih krajev javljajo o materialni škodi. Telefonske in telegrafске zveze so prekinjene. Trpeli so kraji med Kavadarjem, Djevdjelijo in Strumico. Radi prekinjenja zvez je zelo oteženo sprejemanje podatkov. Državne oblasti so organizirale nujno pomoč ter dale na razpolago šotorje za prebivalstvo poškodovanih in uničenih vasi, ker se ljudje ne smejo vračati v hiše. Tudi iz Skoplja je bila organizirana pomožna akcija in pošiljanje življenjskih potrebščin. Ban Lazic je odpotoval s svojimi referenti na lice mesta katastrofe, da ukrene vse potrebno.

Beograd, 9. marca. AA. Ko je zvedel Nj. Vel. kralj za katastrofalne posledice potresa v Vardarski dolini, je odpotoval v spremstvu s predsednikom ministrskega sveta generalom Petra Živkovićem na lice mesta katastrofe. Pred odhodom je izdal naredbi, da naj se vsi vojniki iz oškodovanih krajev takoj pustijo na dopust, da gredo v domače kraje.

Beograd, 9. marca. I. Nj. Vel. kralj, ki je sredi ob 18. uri v spremstvu ministrskega predsednika generala Živkovića odpotoval s dvornim vlakom iz Beograda v Skoplje, je prispel tja davi ob 3.35. Iz Skoplja je takoj nadaljeval svojo pot v Demirkapijo, kamor je prispel okrog 8. ure. Tu je kralja sprejel ban Lazic, ki se že od včeraj mudi v krajih nesreče. Iz Demirkapije se je kralj z avtomobilom odpeljal v Udovo. Udovo je zelo poškodovano. Kralj se je informiral o prehrani in prvi pomoči in povpraševal seljake iz Karadjordjeva, koliko škode so trpeli. Karadjordjevo ni bilo zelo poškodovano in se zaradi tega niso mnogo pritoževali. Kralj se je z avtomobilom odpeljal tja in daroval občin kot svoj prispevek 10.000 Din. V Karadjordjevu se je kralj razgovarjal z ljudstvom, ga povpraševal o njegovi nesreči in njegovih potrebah. V Karadjordjevu se je pojavil po potresu izvor mineralne vode.

Kralj je nadaljeval svojo pot v Pirovo, ki je bilo najbolj poškodovano. Na zdravstveni postaji se je zbralo 500 več ali manj ranjenih Piročanov. Težje ranjene so prepeljali v Skoplje. Kralj je hodil med ranjenci in se z njimi razgovarjal. Občini je daroval 20.000 Din. Preko Strazišta se je nato odpeljal v Valandovo, ki je bilo prav tako zelo prizadeto. Na kralja je napravil globok vtis, ko je videl, kako daleč sega razvaline. Povpraševal je, kako so oblasti pomagale prizadetemu ljudstvu. Poročal mu je dr. Joksimović. V Valandovem sicer ni bilo mnogo škode, pač pa sta našla smrt en mlinar in en kozar z 220 kozami. Troje ljudi pa je bilo ranjenih. Kralj je Valandovo podaril 15.000 Din.

Ko je Nj. Vel. kralj ob 10.15 spet pristopil k svojemu avtomobilu, so občutili še en potresni sunek. Kralj je s svojim spremstvom odpotoval v Kosto, kamor je prispel ob 11.10. Tudi tu je govoril z ljudmi in naročil, naj dajo ljudstvu kruha in šotorov. Ob 11.30 je odpotoval v Strumico, kjer ga je pričakoval župan. V Strumici je težko poškodovana nova šolska zgradba. Pred Radovištem se je kralj ustavil in kosil. Nato se je s svojim spremstvom odpeljal v Štip, ki je prav tako poškodovan. S štipске postaje je ob 16.45 odpotoval z dvornim vlakom spet nazaj v Beograd.

V vseh krajih so ranjencem nudili takoj prvo pomoč. Težko ranjene so prepeljali v banovinsko bolnico v Skoplje. Vojaštvo je pomagalo na

Izlet Nj. Vel. kraljice Marije po našem Jadranu

Ogromne množice pri sprejemu v Gružu - Genljivi prizori po dubrovniških ulicah - V znak žalosti vsled potresne nesreče je Nj. V. odpovedalo vse svečane prireditve v Kotoru

Dubrovnik, 8. marca. r. Največja ladja naše trgovske mornarice »Kraljica Marija« z Nj. Velikanstvom, njenim spremstvom in ostalimi gosti je krenila po modrem Jadranu proti močnemu južnemu vetru v svojo luko Dubrovnik. Spremljala jo je mnogo edinice naše bojne mornarice, da počasti Njeno Velikanstvo kraljico Marijo. Povsod na obali je bilo zbrano mnogo ljudstva, svirale so godbe in vihrale zastave. Ob 12. se je pojavila »Kraljica Marija« pred Hvarom, pred zoro pa v Dubrovniku. V stari dubrovniški luki je bilo zbrano vse meščanstvo in kmetje iz okolice, da pozdravi prihod »Kraljice Marije«. Svirale so godbe in naznanjali veseli dogodek. Morje je bilo razburkano in ladja ni mogla v staro luko, kot je bilo določeno, temveč je pol ure krstarila pred lukom, nakar je odpeljala v gruško luko. Ko so pa ljudje čuli, da bo brod pristal v gruški luki, so odšli vsi v Gruž. Ko so dospeli tja, je vozila »Kraljica Marija« ravno v luko. Mornariška godba je igrala državno himno, s starodavnih trdnjav pa so pokali topovi. Navdušenje je bilo velikansko. Nj. Vel. kraljica je izstopila v spremstvu treh dvornih dam, ge. Švrljigove, Srskičeve in Tavčarjeve. Prvi je pozdravil Nj. Vel. kraljico admiral Wickerhauser, nato pa je javil raport ko-

mandant častne čete mornarjev.

Nato sta pozdravila Nj. Vel. z dobrodošlico ban Zetske banovine dr. Kruljin in načelnik mesta Dubrovnik.

Množice naroda so prirejale Nj. Vel. kraljici burne manifestacije. Nj. Vel. kraljica je vstopila v dvorski avtomobil in se odpeljala s spremstvom do mesta, da si ogleda stari Dubrovnik. Peljala se je skozi Pile do starih mestnih vrat. Množice, zbrane na cestah in ulicah, so bile tolike, da je avtomobil mogel le z največjo težavo voziti. Navdušenje je bilo velikansko. Nj. Vel. kraljica je nameravala kreniti preko Straduna in Plača nazaj v Gruž. Toda tu je bilo zbrano toliko ljudstva, da se je moral avtomobil obrniti in voziti nazaj po isti poti. Navdušenje v Dubrovniku je bilo tako veliko, da je izgledalo, da hoče Dubrovnik tekmovali pri sprejemu Nj. Vel. kraljice z bratskim Splitom v dokazih ljubezni do Nj. Vel. kraljice in kraljevskega doma. Po ulicah so svirale godbe, pred občinsko hišo pa sta koncertirali vojaška in sokolska godba. Zvečer je priredila »Filharmonija« koncert na čast Nj. Vel. kraljice, kateremu je prisostvovalo tudi Nj. Vel. v spremstvu dvornih dam. Zvečer je bila prirejena krasna iluminacija. Ves Dubrovnik je bil na ulici in prirejal kraljici ponovne navdu-

šene ovacije, ko se je vračala na ladjo.

Ponoči ob 2. uri je parnik »Kraljica Marija« odplul proti Kotorju.

Dubrovnik, 9. marca. AA. Ponoči ob 2. krenil naš najlepši parnik »Kraljica Marija« iz Dubrovnika ter nadaljeval pot v Kotor. V toku noči so zvedeli na parniku za težko nesrečo, ki je zadela naše južne kraje. Na izrečno željo Nj. Vel. kraljice so odpovedani vsi svečani sprejemi in prireditve. Ljudstvo je tej želji Nj. Vel. kraljice ugodilo, vendar pa so se zbrali prebivalci Boke ob obali, da izkažejo hvaležnost in izrazijo ljubezen do Nj. Vel. kraljice. Ob 10. je došel parnik pred kotorsko luko. »Kraljica Marija« se je vsidrala sredi zaliva. Nj. Vel. kraljica je v spremstvu ministra Radičevića in dr. Drinkovića, maršala dvora generala Dimitrijevića, adjutanta podpolkovnika Pogačnika in dvorskih dam ge. Švrljigove, Srskičeve in Tavčarjeve stopila v motorni čoln ter se odpeljala v luko. Množica ljudstva je priredila Nj. Vel. kraljici navdušene ovacije. Nj. Vel. kraljica je napravila kratek izprehod ob obali, nato pa se je z motornim čolnom vrnila na parnik. »Kraljica Marija« je ob 15. odpeljala proti Splitu, odkoder se bodo gostje s posebnim vlakom odpeljali na svoje domove.

Pred razvozlanjem politične krize v Nemčiji

Mučen položaj socialnih demokratov - Iz strahu pred diktaturo bodo najbrže glasovali tudi za proračun vojnega ministrstva

Berlin, 9. marca. r. Pogajanja med vlado kancelarja Brüninga in socialnimi demokrati, ki naj rešijo kočljivo politično krizo v Nemčiji, napredujejo le počasi in težko je reči, kakšen bo njihov izid.

Socialni demokrati se nahajajo pri teh pogajanjih v precej delikatnem položaju. Ako naj se prepreči padec Brüningove vlade, je potrebno, da pristanejo socialni demokrati na to, da bo vsa njihova skupina glasovala za proračun vojnega ministrstva. Ako pa se socialni demokrati odločijo v tem smislu, pridejo s svojim postopanjem v nasprotje s socialistično internacionalno, katera je predpisala po vseh državah parolo, da morajo socialistične stranke povsod manifestirati proti oboroževanju s tem, da glasujejo proti vsakemu povečanju vojnih sredstev. V nemškem vojnem proračunu pa je predvidena, kot znano, tudi gradnja 10.000 tonske križarke »B« in, kakor vse kaže, nasprotujejo nemški socialni demokrati v prvi vrsti gradnji te križarke. Brüningova vlada pa stoji odločno na stališču, da je sporazum mogoč le pod pogojem, da socialni demokrati glasujejo za proračun vojnega ministrstva brez vsake izpmembe.

Nemški socialni demokrati se nahajajo prav za prav med dvema ognjema. Če se morajo na eni strani ozirati na to, da bi ne napravili slabega vtisa na delavske mase v Nemčiji in inozemstvu s tem, da glasujejo po želji kancelarja Brüninga, je na drugi strani zanje zelo važen pomislek, kaj bo, če bi s svojim zadržanjem izzvali padec Brüningove vlade. Jasno se zavedajo, da bi pomenil odstop kancelarja Brüninga korak k diktaturi, za katero tako željno stremijo nemški nacionalci in narodni socialisti.

Strah pred to eventualnostjo bo brez dvoma igral zelo veliko vlogo pri končni odločitvi nemških socialnih demokratov, t. j. odločili se bodo, da bodo glasovali za proračun vojnega ministrstva. Da pa bi mogli svoje postopanje vsaj v neki meri opravičiti pred svojimi volilci, zahtevajo od Brüninga razne kompenzacije gospodarske narave; povišanje davka na dohodek nad 8000 mark za 10%, uvedbo davka 20% na vseh krajih in koncih. Prav tako so se izkazale tudi sanitetske formacije.

Beograd, 9. marca. AA. Minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Nikola Preka, generalni inšpektor ministrstva dr. Štampar in šef odseka za socialno skrb Dujković so davi odpotovali v Djevdjelijo.

tantijeme, finančno pomoč občinam, ki se nahajajo v težkem položaju, nadaljevanje akcije za znižanje cen in nasprotovanje vlade vsakemu novemu znižanju delavskih plač.

Kancelar Brüning bo mogel le težko pristati na vse te pogoje, kajti ako bi jih sprejel, bi prišel v konflikt ne samo s skupino ministra Treviranusa in Schieleja, temveč tudi s svojo lastno stranko, s katoliškim centrom. Položaj pa je po odhodu narodnih socialistov iz parlamenta tak, da si mora kancelar Brüning zagotoviti tudi podporo konservativcev. Dasi je veljavna socialnih demokratov vsled odsotnosti desnice v parlamentu močno poskočila, je vendar predvidevati, da bodo socialni demokrati iz prej omenjenih razlogov, t. j. iz strahu pred možnostjo diktature, rajši šli v tem slučaju preko načel svoje stranke, nego da bi s svojim glasovanjem proti proračunu vojnega ministrstva vrgli Brüningov kabinet.

Slovenščina na občnem zboru faš. organizacije

Dopis, ki jemlje »Popolu di Trieste« sapa -- Zaplemba in ustavitev goriškega »Gospodarja«

Trst, 9. marca. v. »Il Popolo di Trieste« je objavil ta-le dopis nekega svojega čitatelja: »Gospod ravnatelj! V »Popolu« sem pretekle četrtke bral dopis o župniku Kodriču in njegovih tovarših v Brdih. Prav dobro, člankar je našel dovolj gradiva, da je napisal 3 kolone o zadevi slovenskih duhovnikov in slovenščini. Toda koliko kolon bi popisal, ko bi izvedel, da so pred kratkim na občnem zboru neke organizacije pod okriljem Nacionalne fašistske stranke tu v Gorici rabili slovenščino!

Tržaški list daje navedenemu dopisu ta-le komentar: »Sapa nam je vzelo, naravnost nezaslišano je, da rabijo na »fašistov« občen zbor v Gorici slovenščino. Zdi se nam neverjetno. Spravili smo dopis in naslov dopisnika.«

Gorica, 9. marca. v. V soboto so policijski agentje po vseh tukajšnjih kioskih in trafikah pobrali poslednjo številko »Gospodarja«. Pravijo, da list, ki ga izdaja Katiška tiskarna, ne bo več izhajal.

Uporni »nadvojvoda« Leopold

Dunaj, 9. marca. r. Bivši nadvojvoda Leopold, sin nadvojvode Leopolda Salvatorja, ki je znan iz velike newyorške afere z dragulji, je pred nekaj dnevi prispel na Dunaj. Na policiji so zahtevali od njega prisego, da ne bo zahteval nikakih pravic, ki so jih večih zahtevali Habsburžani. Dalje naj prizna avstrijsko republiko. Leopold ni hotel priseči in je izjavil, da se bavi izključno s trgovino. V ostalem je sicer legitimist in končno smatra, da je zakon o Habsburžanih nezmišeln, ker po njegovem mnenju Habsburžani niso več v ničemer nevarni. Prosil je, naj mu dovolijo nastaniti se na Dunaju v dvorcu Herrenstein.

Grški sodniki ne smejo biti sportniki

Atene, 9. marca. AA. Tukajšnje sodišče se je te dni pečalo z zanimivim vprašanjem, ali je nekdo sme igrati nogomet. Neki mlad sodnik se je bil namreč udeležil nogometne tekme kot igralec in je bil seveda obložen kakor njegovi tovariši v sportni dres. Namestnik sreskega načelnika je smatral, da je mladi sodnik s tem, da se je udeležil tekme v sportnem dresu, žalil sodnikovo dostojanstvo. Višje sodišče je predlog, naj se mladi sodnik kaznuje, odbilo, ker ni videlo v tem njegovem dejanju nikake žalitve sodnikovega dostojanstva, vendar mu je svetovalo, naj se v bodoče ne pojavlja več v sportnem dresu.

Pravo sodelovanje

Narodno življenje se more primerjati tudi z mehanizmom velikega in kompliciranega stroja. Naj bo stroj še tako orjaški, njegovo delovanje se bo ustavilo, če bi odrekel tudi en sam njegov sestaven del, en sam vijak. Prav tako je z narodnim življenjem. Če ena njegovih komponent ne deluje, potem je zastoj v vsem narodnem življenju. Zato velja za narodno življenje isto pravilo, ko za vsak stroj. Vsak del narodne sile se mora uveljavljati, vsak mora vršiti tako točno svojo funkcijo, kakor jo vrši najmanjše kolo v uri. Vse sile morajo sodelovati, ker le potem deluje narodno življenje točno ko ura. Je seveda to težko dosegljiv ideal, ali ves napredek zavisi od tega, da ta ideal narekuje vse naše delo.

Dostikrat pa se sliši o izvedbi narodnega sodelovanja drug nazor. Po tem nazoru obstoji narodno sodelovanje v tem, da sklenejo uplivni ljudje, strankarji ali nestrancarji kompromis, ki naj uravnja njih delo tako, da si drug drugemu ne bodo v tej meri nasprotovali, da bi od tega trpela splošna narodna stvar.

Za začetek je na vsak način tudi takšno sodelovanje pozdraviti, ker vedno je boljše sploh nekakšno sodelovanje ko nobeno. Ali trajno tako sodelovanje ne more zadostovati, ker je le negativno. S sodelovanjem, izvirajočim iz kompromisa posameznikov, se hoče le nekaj preprečiti, povdarek v tem kompromisu je negativen.

Pravo sodelovanje pa je šele ono, ki je pozitivno, ki hoče nekaj ustvariti. Tako sodelovanje pa more nastati le, kadar se doseže skladno delovanje vseh sil v eni smeri. Kadar vsaka vrši svojo funkcijo v eni smeri. Kakor pri stroju, tako mora vsako kolo v motorju narodne sile izvrševati svojo čisto odredeno funkcijo, le v tem primeru deluje nacionalni motor brezhibno. Z drugimi besedami bi se moglo reči tudi tako-le: Najvažnejši je interes dobro izvršenega dela in zato se razdele posamezne funkcije le z ozirom na večji uspeh dela. Posamezne osebe pridejo v poštev le v tem pogledu, kako bi mogli ta ali oni določeno funkcijo izvršiti čim boljše. Vsa izbira narodnih delavcev se vrši z ozirom na narodno delo samo, ne pa z ozirom na te ali one osebnosti in skupine. Velika prednost take izbire je v tem, da je končni cilj lahko povdarjen, da človek z dobro voljo sploh ne more zaiti na stranjsko pot.

To stvarno sodelovanje pa ima še drugo veliko prednost. V konkretnem slučaju je bil in mora biti pri vsakem kompromisu voditelj v skupin povdarjen v preveliki meri političen moment. Mnogo manj povdarjena, ali pa čisto v kot potisnjeni pa so drugi momenti, ki za celotno delovanje narodne sile niso nič manj važni. Gospodarstvo, kultura, higijena, socialna politika so elementi narodnega življenja, ki določajo politiko. Če pa se ustvarja sporazum funkcij, potem ti elementi ne morejo biti prezrti, temveč bodo v polni meri upoštevani in šele s tem bo vsako kolo v narodnem stroju postavljeno na pravo mesto in dobilo svojo pravo funkcijo.

Jasno je, da tudi tak stvaren sporazum morejo skleniti le ljudje. Ali razlika je v tem, da se pri pravem sporazumu gleda predvsem na pravo funkcioniranje stroja, ki je narodno življenje, pri drugem negativnem sporazumu pa se pozablja na pravilno delovanje vseh narodnih sil in postane sporazum le kompromis voditeljev. Iz te razlike pa izvira še druga razlika, da pozitivni sporazum povdarja le to, kar vse družijo, negativni pa vedno le to, kar vse loči. Zato pa vodi pozitiven sporazum k resničnemu sodelovanju vseh, negativni pa po daljšem ali krajšem času postane samo fraza.

Glavna prednost pozitivnega sporazuma pa je v tem, ker daje čisto nov pogled na narodno življenje. Ta pogled odkriva vse to, kar manjka v narodnem življenju in na drugi strani pokaže vse to, česar je preveč. Vodi nadalje k ekonomiji sil, predvsem pa postavlja ljudi na pravo mesto. Ta pogled na bližnje tudi vse ljudi in vodi k zjedinenju, ker vrši vsak človek svojo funkcijo, ker so vsi del enega velikega nacionalnega dela. Zavest skupnega dela pa družijo ljudi v tej meri, ko tovarištvo v vojni in ko skupno preživeti boji.

Naše narodno življenje mora postati neodvisno od slučajev in zato mora priti do pozitivnega sodelovanja, da bo vsak človek vršil zvesto in točno svojo nalogo. Samo tako sodelovanje ne bo padlo v fraze, samo tako bo pravo sodelovanje.

Zunanjepolitični ekspeze sovjetskega kongresa

Kljub zadnjim dogodkom govori Molotov o povečanju vojne nevarnosti -- Odnosaji z drugimi državami

Moskva, 9. marca. d. Na 6. kongresu je imel Molotov govor, v katerem je podal tudi pregled o zunanji politiki. Dejal je: »Po štiriletnem delovanju razorožitvene komisije se je vojna nevarnost povečala. Sovjetska zveza ne goji nikakih iluzij glede smeri in dela bodoče mednarodne razorožitvene konference. Na tej konferenci si ne bo dala naprtiti nobenih sklepov, ne da bi se udeležila razprave o njih. Nevarnost intervencije proti Rusiji je v zadnjih dveh letih ob sodelovanju francoskih krogov močno narasla.

Z zadovoljstvom ugotavljam, da je nastopil ugoden preobrat v razmerju do Nemčije, docim je razmerje do Italije normalno in ugodno. Razvoj gospodarskih odnosov z Italijo je najboljši dokaz, da je izgradnja takih odnosov koristna in mogoča celo tam, kjer je socialno politični red v popolnem nasprotju. Prijateljski odnosaji do Turčije so se s pomorskim sporazumom glede Črnega morja od 7. marca vnovič znatno utrdili. Odnosaji do Velike Britanije so se v trgovinsko-političnem oziru ugodno razvili. S Perzijo se ta čas vrše pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe. Kar se tiče Francije, dokazujejo zadnja izvajanja Briandova, da vodilni francoski krogi vstrajajo na svojem svetovnem sovražnem stališču. Sedanji odnosaji Francije do sovjetske zveze ogrožajo mir. Predlog sovjetske zveze, da se sklene garancijski pakt, je Francija odklonila. Sovjetska zve-

za si pa kljub temu prizadeva, da pride do zboljšanja sedanjega razmerja. Odnosaji s Poljsko niso kaj posebno zadovoljivi. Poljska sistematično odklanja sklenitev pakta o nenapadanju. Kar se tiče Finske, Estonije in Letonije, je treba omeniti poskuse zunanjih sil, da vplivajo na smer politike teh držav. Odnosaji z Litvijo in z Gdanskem se stalno boljajo. Odnosaji s Švedsko, Norveško in Dansko se razvijajo normalno. Utrdili so se tudi odnosaji z Grčijo, edino balkansko deželo, ki vzdržuje normalne odnosaje s sovjetsko zvezo. Kar se tiče Kitajske, upa sovjetska zveza, da se kmalu uspešno konča sovjetsko-rusko-kitajska konferenca. Porast svetovnem sovražne tendence v Združenih državah severne Amerike je neugodno vplival na trgovinsko-politične odnosaje. Vplivni ameriški krogi bi hoteli korakati na čelu protisovjetske vojne. Zastopniki Vatikana v raznih deželah delajo vztrajno na to, da bi pripravili intervencijo proti sovjetski zvezi.

Molotov je končal svoj govor z besedami: »Glede zunanje politike sovjetske zveze je bilo in ostane: Utrditev miru. Boj za mirne razvojne pogoje je tesno zvezan z bojem za svetovni mir in z utrjevanjem prijateljskih odnosov do drugih narodov. Ob sedanjih razmerah pomeni boj za mir, pred vsem boj proti nevarnosti intervencij.«

Promet poštne hranilnice v februarju

Znatno napredovanje štednje v preteklem mesecu

Beograd, 9. marca. AA. V toku meseca je štednja uspešno napredovala, kajti pristopilo je 5247 novih vložnikov, tako da znaša njihovo število 137.331. Vsota vlog je narasla za 13 milijonov in je znašala koncem februarja 232.197.496. V čakovnem prometu je bilo otvorenih 96 novih čekovnih računov, tako da znaša njihovo šte-

vilo pri Poštni hranilnici v Beogradu in njenih podružnicah 19.310. Promet v čekovnih računih je znašal meseca februarja 4 milijarde 719 milijonov 267.185.83 Din. Stanje vlog v čekovnih računih koncem februarja je znašalo 848.107.654.51 Din; skupna vsota vlog pri Poštni hranilnici je znašala torej 1.08 milijard Din.

Likvidacija zdravstvenih okrožij

S 1. aprilom prične poslovanje nove zdravstvene občine. — Banovina krije izdatke za zdravnike in ceste. — Nastavitev babice.

Ljubljana, 8. marca.

Po banovi odredbi o ustanovitvi zdravstvenih občin na področju Dravske banovine prične novo uvedene in preurejene zdravstvene občine poslovati s 1. aprilom t. l. Z 31. marcem preneha tedaj delovanje dosedanjih zdravstvenih okrožij, ki se s tem dnem likvidirajo.

Zakon o zdravstvenih občinah ne predvideva za združene zdravstvene občine posebnih upravnih odborov kot doslej. Upravljal jih bo občinski odbor, ki postavlja tudi vse zdravstvene izdatke, predpisane z zakonom, v redni občinski proračun.

Edina uradna funkcionarja, ki ju določa zakon, sta občinski zdravnik in sestra pomočnica. Osebnostne izdatke za občinske zdravnike in sestre kakor tudi potne stroške bo plačevala banovina. Prav tako tudi vse stroške za zdravljenje siromašnih in še druge izdatke po zakonu. Radi tega je od 1. aprila dalje poseben proračun združenih zdravstvenih občin nepotreben in odpade pobiranje zdravstvenih dokladov.

Zdravstveni zastopi in odbori bodo z 31. marcem zaključili svoje poslovanje in podali obračun. Kr. banska uprava bo izvedla likvidacijo te imovine in odločila glede nadaljnje uporabe nepremičnin kot tudi obratovanja ustanov, ki ponekod poslujejo v področju zdravstvenih okrožij.

Doslej so skrbela zdravstvena okrožja tudi za porodno pomoč siromašnim. Ta naloga preide na upravne občine, ki morajo skupno z drugimi manjšimi nastavitvi kvalificirano babico za svoj okoliš.

Odpri srce, odpri roke

Ljubljana, 8. marca.

Banska uprava je sklenila ustanoviti poseben sklad za olajšanje bede in za pomoč brezposelnim v Dravski banovini. Namen sklada je:

1. da nudi v najhujši bedi, povzročeni po poplavih, požarih, toči, potresih in zemeljskih plazovih takojšnjo pomoč in poskrbi za zgradbo obrambnih naprav ter prepreči elementarno škodo;

2. da pomaga, kadar nastopi brezposelnost v posameznih večjih obratih ali v celih pridobitveni panogi v taki meri, da zadobi značaj večje ali manjše socialne krize, ki ji drugače ni odpora;

Potrebna sredstva dobiva sklad:

a) iz letnih prispevkov države, banovine, občin in socialnih institucij;

b) iz letnih prispevkov rudarskih industrijskih in drugih pridobitnih podjetij;

c) iz daril posameznikov in testamentarnih naklonil;

d) iz dohodkov zbirk, loterij in drugih dobrodelnih ali slavnostnih prireditvev.

Upravnemu odboru predseduje ban ali njegov pomočnik. Ves odbor šteje 20 članov.

Da se omogoči čimprej delovanje tega odbora,

Poljski list o Nj. Vel. našem kralju

Varšava, 9. marca. AA. »Slovo«, dnevnik, ki izhaja v Vilnu, prinaša obširen članek pod naslovom »Zasebno življenje monarha«. V tem članku izčrpano popisuje vsakodnevni delovni program Nj. Vel. kralja Aleksandra, o katerem list pravi, da kaže nenavadno delavnost in marljivost. Jugoslovanski narod, končuje članek, ve, da je njegov kralj najvestnejši in najbolj vdani državnik, ki je pripravljen vsako uro služiti svoji državi in svojim državljanom.

Samo državna pomoč prizadetim krajem

Beograd, 9. marca. AA. Predsedništvo ministrskega sveta objavlja: Povodom potresa v južni Srbiji je kraljevska vlada sklenila, da nudi vso potrebno podporo iz državnih sredstev. Radi tega se ne bo zbiralo nobenih prispevkov v državi niti sprejemalo podpor iz inozemstva.

Nov potres v Solunu in okolici

Solun, 9. marca. AA. Včeraj ob 4. popoldne se je ponovil močan potres v Solunu in okolici. Ljudje so v paniki zbežali iz hiš. V mestu ni napravil potres nobene škode, pač pa v okoliških vaseh. Tako se je v vasi Kilkiču porušilo 70 hiš.

Potres na Japonskem

Tokio, 9. marca. d. V Tokiu in v Hakodatu na otoku Hokkaido so začutili potres, ki je vse prebivalstvo zelo prestrašilo. O kakih človeških žrtvah pa ne javljajo in tudi stvarna škoda menda ni bila velika.

Češkoslovaški konzul ustreljen na plesu

Santo Domingo, 9. marca. AA. Na plesu, ki ga je priredil argentinski konzul, je pomožni tajnik tega konzulata ustrelil češkoslovaškega konzula Manuela Gomez et Terrasa.

Interparlamentarna agrarna unija

Budimpešta, 9. marca. n. V Parizu ustanavljajo interparlamentarno agrarno unijo. Sedaj so povabili madjarske parlamentarce k sodelovanju. Članji nove unije bodo kmetski poslanci vseh evropskih držav.

Rusko-turški pomorski sporazum

Carigrad, 9. marca. AA. Turški zunanji minister in ruski poslanik v Angori sta podpisala zapisnik o omejitvi pomorskega oboroževanja Turčije in Sovjetov v Črnem morju. Zapisnik določa, da ne bo nobena teh dveh držav naročila ali pa sama zgradila v ladjedelnici vojne enote, ki bi bile namenjene ovrstitvi vojne mornarice v Črnem morju ali sosednjih morjih, ne da bi 6 mesecev prej obvestila drugo državo.

Obsodba v procesu proti menjševikom

Moskva, 9. marca. d. Moskovsko sodišče je v procesu proti zveznemu uradu menjševikov po 25urnem posvetovanju obsodilo obtožence Gromana, Schera Suhanova, Ginsburga, Jakuboviča, Petunina in Fingentatavskoga, vsakega na 10 let ječe, ostalih sedem obtožencev pa na ječo od 5 do 8 let.

Iz letala je skočil

Tokio, 9. marca. AA. Med poletom iz Tokija v Osaka je japonski potnik skočil iz prometnega letala in strmoglavil v neki gozd, kjer so ga našli popolnoma razmesarjenega.

VREMENSKA NAPOVED

Dunaj, 9. marca. d. Večerna vremenska napoved meteorološkega zavoda za jutri: Pretežno oblačno, tuintam nekaj padavin, malo toplote.

Prva prireditve Jadranske straže v Mariboru

Maribor, 9. marca.

V soboto je tukajšnja agila podružnica Jadranske straže prvič stopila pred javnost z zares veliko in širokopotezno zasnovano prireditvijo pod geslom: »Noč na Jadranu«. Naši umetniki gg. prof. Cotič, Gvajc in Ravnikar so poskrbeli za bajne dekoracije velike dvorane pivovarne »Union« in vseh stranskih prostorov, posebno pa je presenetljiva krasna slikarja s pogledom na biser našega primorja, na lepi Dubrovnik. Temu delu primeren je pa bil tudi odzov mariborske javnosti. Tako dobro so bile doslej obiskane samo največje prireditve v Mariboru.

Prireditve je z nagovorom otvoril g. predsednik podružnice, odvetnik in bivši oblatni predsednik dr. Josip Leskovar, povdarjajoč ogromni pomen morja za našo državo. Na to je vojaška godba domačega 45 pehotnega polka pod taktirko kapelnika g. Svobode odsvirala dve večji glasbeni deli. Operni pevec g. Franc Neralič je zapel Vilharjevega »Mornarja« in Zajčeve »Na pomolu«. Na klavirju ga je spremljal g. prof. Vasilij Mirk. Sledil je pod vodstvom prof. Mirka nastop vseh mariborskih pevskih društev z narodnimi in umetnimi pesmimi. Gdč. Rudeževa je deklamirala Askerevo »Noč na morju«, gledališki igralec g. Vlado Skrbinek pa Grudnovo »Tržaškimi bratci«.

S tem je bil oficialni del prireditve zaključen in sledila je prosta zabava s plesom, katerega je otvoril general g. Pavlovič z ženo predsednika gg. Leskovarjevo. Posebno pestrost pa so prireditvi, posebno plesu, dajale dame v raznih narodnih nošah. Prireditve je v celoti, moralno in gmotno slajano uspela. Čisti dobiček se bo porabil za letovanje mariborske dece na morju.

Masarykova proslava v Kranju

Kranj, 8. marca.

V soboto 7. t. m. so priredila društva Sokol, Jugoslovansko-čehoslovaška liga in Češka beseda proslavo 81. rojstnega dne predsednika Čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryka. Proslava, ki se je vršila v Narodnem domu, je otvoril g. prof. dr. Simon Dolar s slavnostnim govorom. Najprej je iskreno pozdravil v imenu vseh treh društev g. konzula in njegovo soprogo. Nato je obširno govoril o zaslugah največjega Čehoslovaka za svojo in našo domovino. Povdarjal je, da je Masaryk med največjimi vrhovi v zgodovini držav in narodov. Tako moramo poudariti zakon, ki je bil vtisnjen lansko leto v steno čl. parlamenta: »T. G. Masaryk je zaslužen za državo«. Primerjal ga je z Washingtonom, Cavourjem, Bismarckom, carom Petrom Velikim in našim Petrom I. Osvoboditeljem. Dva tipa državnikov najdemo v svetovni zgodovini: Bismarckov in Masarykov tip. Na eni strani Bismarck — železni kancler prusizma, oboževatelj moči in nasilja, smel in drzen politik, a nezaupljiv do vsega duhovnega in idealnega; na drugi strani Masaryk — sovranski diplomat, spletkar, neizprosni kritik narodovega življenja, ljubitelj resnice in pravičnosti, ljubeč koluben politik; kljub vsemu realizmu idealist, kljub vsemu nacionalizmu kozmopolit, kljub vsej svoji borbenosti miroljuben.

Najbolj se da še Masaryk primerjati ameriškemu državniku Washingtonu. Obema demokracija ni gola državna oblika, ampak življenjski nazor, utemeljen v naravnosti, etosu. Zato zavračata nauk o cilju, ki posvečuje vsako sredstvo. Poštenost jima je edino prava in najgloblja politika.

Masaryk ima tudi velike zasluge kot kulturni delavec, vzgojitelj in učitelj. Svoj narod je vzgajal z idejo humanitete. Njegova moralna veličina

se kaže v aktivnosti in ne v pasivnem gledanju. Kakor Hus je Masaryk neizprosni ljubitelj resnice. On je velik in pristen Slovan, ki ne pozna slovanskega vprašanja samo iz knjig, ampak je sam potoval po vsem slovanskem svetu. Tudi slovansko vprašanje gleda samo z etičnega vidika. Masaryk je tudi velik Sokol. On je osebnost, ki vzgled tudi naši mladini. Masaryk je velik prijatelj Jugoslov. Njegov 81. roj. dan slavi ves kulturni svet. Naj živi največji držav. in politik sed. časa, najboljši voditelj in človek, najboljši Slovan, odličen Sokol in največji naš prijatelj. Naj živi tudi njeg. največji častilec Njeg. Vel. naš jugoslovanski kralj Aleksander I.

Izredno lepe besede g. govornika so imele na vse poslušalce najboljši učinek. Orkester je zaigral čehoslovaško in jugoslovansko himno. Končno je predaval konzul g. Josip Ševčík o čehoslovaških legionarjih. Predaval je sicer v čehoslovaškem jeziku, toda lepo počasi, da ga je vsak lahko razumel. Predavanje so pojasnevale številne skioptične slike. Proslava je bila izraz vzgledne vzajemnosti kranjskih meščanov in Čehoslovakov.

Proslava v Mariboru

Maribor, 9. marca.

Kakor vseh, tako se je Maribor spomnil tudi letošnje obletnice Masarykovega rojstva. Proslavo so priredili včeraj popoldne v lepo dekorirani dvorani Narodnega doma pod okriljem tukajšnje čehoslovaške dopolnilne šole. Razstave se je udeležila osnovnošolska in srednješolska mladina, zastopniki čehoslovaške lige, vsi člani Českega kluba in mnogo drugih. Večer je vodil učitelj dopolnilne šole g. Drly. Na sporedu so bile deklamacije in recitacije, dramski nastop itd. Proslava je trajala nad dve uri.

Zaščita mater in dece

Zavod za zdravstveno zaščito mater in dece z Dečjim domom kraljice Marije je poslal o zavodu in o svojih oddelkih ministrstvu v Beograd obširno letno poročilo, iz katerega posnemamo:

Otroška poliklinika.

Letos smo imeli ogromno število posetov. Ambulatorižno je bilo preiskanih 12.232 otrok. Obsevanih s kremenčevim svetilko je bilo 152, skupno je torej imela poliklinika 12.384 ambulatornih sprejemov. Pri mali deci in šolski deci prevladujejo akutne bolezni dihal, infekcijske bolezni in pa turekuloza. Letos je bilo opažati med malo deco tudi nekaj več primerov rahitisa kakor prejšnja leta. Kot vsako leto tako je tudi letos prišlo malo za spolnimi boleznimi pošlati nikamor v okrevališča.

Tuberkulozne dece nismo mogli radi denarnih težkoč poslati nikamor v okrevališča.

Posvetovalnica za matere.

Obiski so tako pogosti, da nameravamo še en dan v tednu dati materam na razpolago za posvetovalne ure. Obiskov je bilo 4479. Mater z novorojenčki je bilo 887, z drugimi otroki pa 3592. Siromašne matere, ki redno in pridno posejajo posvetovalnico, smo obdarili z različnimi predmeti, kakor s perilom za dojenčka, ribljim oljem, milom itd.

Število hišnih posetov zaščitnih sester je znašalo letos 1599. Razen posetov na domovih, so zaščitne sestre izvršile 335 intervencij pri uradih, zavodih in zasebnikih. Kako blagodejno učinkujejo poseti sester na ljudstvo, se vidi po delovanju posvetovalnice za matere.

Dom za matere in dojenčke.

V Domu za matere in dojenčke je bilo letos oskrbovanih 154 dojenčkov. Od teh 63 z materjo in 91 brez matere. Povprečno je bilo vsako dete v zavodu 84 dni. Umrlo je 5 otrok in sicer, ker so bili pregledani rojeni ali pa so od doma prinesli šen in zastrupljenje krvi.

Selska dečja kolonija v Lukovici.

Letos smo v to kolonijo poslali 68 dojenčkov in otrok od 1. do 6. leta. Otroci so lepo uspevali. Doslej so bili v vseh štirih letih bolni 4 otroci, umrli pa ni noben rejenček. Rejnice so snažne in imajo toliko premoženja, da otroku lahko brez težav nudijo potrebno oskrbo.

Dečja kolonija Ljubljana — okolica.

Zdravniške preiskave v tej koloniji vrši naš zavod, posete na domovih pa naše zaščitne se-

stre. Drugače za to kolonijo še nismo uvedli posebnega pravilnika. Sprejem v kolonijo določajo starši sami v sporazumu s kuratorjem kolonije in zavoda. Starši plačujejo direktno rejnicam rejnino in nosijo odgovornost za otroka sami. Ta kolonija šteje 95 rejencev. Obnesla se je v tej obliki jako dobro.

Strokovna šola za zaščitne sestre.

Dveletna šola, ki jo je obiskovalo 47 gojenk, se je izkazala kot neobhodno potrebna. Sestre prakticirajo na različnih oddelkih bolnice in v drugih socialno-higijenskih ustanovah, ki prihajajo praktično v poštev za zaščitno sestro. Dveletni pouk se je izkazal kot nezadosten in se je letos uvedel triletni šolski pouk.

Razni tečaji in predavanja.

Leta 1929 je zavod prvič uvedel 6 mesečne tečaje za privatne otroške negovalke. V ta tečaj so bile sprejete gojenke z najmanj dveletno srednjo ali meščansko šolo. Gojenke se šolajo na lastne stroške. Tudi letos je naredilo izpit 16 gojenk. Vse so bile takoj nameščene v zasebni ali javni službi.

Potujoči tečaji in razstave so se vršile večinoma v zvezi s potujočimi kmetijsko-gospodinjimi tečaji, ki jih prireja kmetijski oddelk pri kr. banski upravi. Vsak tečaj se je otvoril in zaključil z zdravniškim predavanjem. Letos je zavod priredil 24 takih tečajev v različnih krajih Dravske banovine. Tečaji so trajali po 14 dni, vodila jih je diplomirana zaščitna sestra. Na teh tečajih je bilo 23 zdravniških predavanj.

Pod okriljem zavoda so se še vršili tečaji za gojenke babilške šole, tečaji za gojenke gospodinjiskih šol »Mladika«, ferijalni tečaj za učiteljice, materinski večeri in končno razstave.

Odelek za socialno zaščito.

Ustanovil smo poseben oddelk za socialno zaščito, ki vrši vse pravne, socialne in socialno-zdravstvene posle. Ta oddelk je v zvezi z varstvenim sodiščem in drugimi socialno-zdravstvenimi ustanovami, ki vrše zaščito. Oddelk vrši na tisoče intervencij v vseh mogočih zadevah. Ta oddelk vodi tudi nadzorstvo nad podporami in darili za reveže. Letos smo obdarovali za božič 100 najrevnejših otrok.

Organizatorično delo izven zavoda.

V delokrog zavoda spadajo še: Posvetovalnica za matere v Trbovljah, Dečji dispanzer v št. Viču nad Ljubljano, Posvetovalnica za matere v Hrastniku, Dečji dispanzer v Mariboru, v Lukovici, v Trzinu, v Rogatcu in v Kranju. Naj-

KAJ PRAVIJO ŠTEVILKE:

700.000 ZAVITKOV
ELIDA SHAMPOO
PRODANIH V ZADNJEM LETU!

Te številke
potrjujejo ne-
prekosljive
odlike Elida
Shampoo-na.

Za negovanje
las

ELIDA SHAMPOO

večje število konzultacij je dosegel Dečji dispanzer v Mariboru.

Nacrtni za bodočnost.

Razširjenje zavoda je nujno potrebno. S tem bi se dvignila njegova delavnost in bi zavod poleg tega dobil opazovalno sobo za otroke, odelek za tuberkulozne otroke in odelek za spolno bolne otroke. Stojimo pred alternativo, ali povečati zavod ali pa se seliti v drugo postopje. Tudi za osobe bi morali imeti takozvano bolniško sobo. Tudi stanovanjski prostor mater, ki doživijo, je nezadosten. V načrtu je zgradba verande za solnčenje otrok in bivanje poleti.

Letos bomo glavno delo posvetili delu na terenu.

Otvoriti moramo na Viču, Glincah in v Šiški podružnice naše posvetovalnice za matere. Te posvetovalnice so nujno potrebne, ker matere ob slabem vremenu, zlasti pozimi, težko prihajajo v našo centralno posvetovalnico za matere dojenčkov in malih otrok. Radi tega se pripeti, da mati 4 do 6 mesecev ne prinese otroka na pregled in da otrok hira radi nepravilne nege in prehrane.

Velik požar v Markovcih

Otrok povzročil velik požar, ki je uničil dvoje poslopij.

Markovci v Prekmurju.

Pred kratkim je zgorelo pri nas dvoje gospodarski hposlopjij, in to okrog polnoce. Mali 6letni otrok je v hiši iztaknil vžigalico ter na dvorišču navlačil kup suhljadi tik poslopja in ga podžgal. Nekaj časa se je veselo grel, niko je bil plamen že precej visoko, je stekel k sosedu ter veselo zaklical: »Danes pa bodo naši lahko kuhali obed. Sem jim lepo zakuril!« Predno so se zavedli, kaj naj to pomeni je plamen že objel celo poslopje.

Ekipaža s penečimi se rjavci in sprednjima jezdecema v višnjevih livreh se je ustavila pred njenim hotelom. Tedaj so prihiteli ljudje od vseh smeri ulice in iz bližnjih kavaren občudovat lepo gospodarico palače.

Med množico je bila tudi ciganka. Neki dijak iz Quartier latin, ki se je preživljal s svojo pipo in tremi litri vina dnevno, ni mogel odvrniti oči od nje. Z žalostjo je pomislil, kako lep model bi mu nudila, če bi ji mogel dati nekaj frankov. V plinski luči, padajoči nanjo s svetilnika, je bila videti v svojem razcepanem obličju kaj slikovita. V rumeni luči se je na njeni temni polti odražala udana in otožna lepota Arabke. Ta deklica se je zdaj prerivala skozi gnečo, ki ji je zastavljala pot do pločnika, in se končno prerila do kočije, ko se je ta ustavila pred hotelskimi vrati.

Konji so nestrpno bili s kopiti ob tla, čelna jahača sta komaj ustavila konje, lovec je skočil s kozla in lady Vavasour je skočila z voza z malomarno knežjo dražestjo. Ciganka je stala tako blizu kočije, da je zapirala pot angleški plemkinji in se je njen težki umazani plašč dotaknil presojne svile kraljice družbe.

»Zapodite jo!« je zaklicala Marion Vavasour svojemu lovecu, ko je stopila na stran — ona, ki je bila vajena, da so se ji unikali mogočnejši tega sveta.

Poslušni lovec je močno sunil ciganko s svojo dolgo, belo palico ter zavpil nad njo: »Poberi se s pota!«

Ouida:

Farnmor

Roman

19

Farnmor je bil znan po svoji resnicoljubnosti; tako je bil ponosen, da se ni niti v šali lagal. Ta večer pa se je prvokrat zlagal in to Errollu in zaradi nje. In to je bil prvi korak na potu v pogubo.

Danes je ponovno zagnal pismo od sebe, kakor da je zastrupljen. Nato je vstal, dvignil zaveso in odprl okno. Bil je sam nase jezen, sam nase in na ves svet. Večer je bil soparen; dolgo časa je Farnmor stal pri oknu in strmel v mesečino. Kakšno ljubko, mirno sliko je nudila samostanska pokrajina, ki je bila njegova last. Toda on ni videl lepote v naravi, preveč so mu bile misli zaposlene. Samo slučajno mu je pogled ujel neko moško postavo, ki je smuknila mimo njegovega okna.

»Da bi to bil kakšen divji lovec, tako blizu gradu, nemogoče!« je pomislil ter se sklonil skozi okno, da bi z očmi zasledoval postavu, ki je izginila v grmovju.

»Po moji veri, to je Erroll! Ni mogoče, da sem se varal!« je vzkliknil polglasno predse. »Najbrže namerava zopet omrežiti hčerko kakšnega mojega najemnika. Ču-

den človek! Rajši ima sadni most kakor šampanjec. Vse-kakor je nocojšnji krasni večer kakor nalašč za ljubezenske pustolovščine. Byron ima prav, ko poje:

»Na mesecu zlodej sedi, se ljudem posmehuje.

V vsem letu in dnevu, naj bo še tako dolgo trajen, ki toliko hudega zla bi povzročil, kar mesec v dveh urah ga zviri.«

To premišljujoč, je Farnmor zaprl okno in pozvonil po slugu. Pozabil je na Errollovo romanje v mesečini. Šele dolgo, dolgo pozneje, se je lord Cecil spomnil tega septemberskega večera, ki je bil člen verige, katero so spletale strasti za njegovo življenje.

8.

Tistega večera se je lady Vavasourjeva peljala po pariških ulicah. Preživela je teden dni na posestvu vojvodinje Saganove, teden dni v Touraine pri vojvodinji Mouchyjev in zdaj se je vračala za nekaj dni v svojo priljubljeno pariško prestolico.

Solnce je zahajalo nad ponosnim glavnim mestom Francije ter obsevalo s poslednjimi žarki vesele množice. Toda takoj za njim so vzplamtele tisočere luči, izpreminjajoč noč v dan. Marion Vavasour je bila odeta v najbolj dragocene svile in čipke in okrog usten ji je igral preziren nasmešek, ko se je vozila po širokih ulicah in so množice navdušeno postajale in se ozirale po najlepši ženski, ki jo je mesto ta dan premoglo.

E. M. Remarque:

Pot nazaj

Roman

(Copyright by M. Feature Syndicate.
Ponatis, tudi v izvečku, prepovedan.)

IV.

1.

Travniki so mokri in po potih curlja kvokatujoča voda. V žepu plašča nosim majhen kozarec za vkuhanje ter hodim ob jarku, ki je na obeh straneh poraščen s topoli. Tukaj sem kot mladič lovil ribe in metulje, ležal pod drevesi in sanjal.

Spomladi je bil jarek poln okrak in alg. Svetle, zelene steblike elodej so se majale v majhnih, jasnih valčkih, dolgonogi drsalci so cikcakali med steblovjem trstikovca, celi roji zetov so metali v solnce nagle, ozke sence po zlato-marogastem pesku.

Mrzlo in vlažno je. V dolgi vrsti stoje topoli ob jarku. Njih veje so gole, toda na njih visi lahak, plavkast puh. Prišel bo dan ko bodo zopet zeleneli in šumeli, solnce bo ležalo zopet gorko in blaženo nad tem kosom zemlje, ki vsebuje toliko spominov iz moje mladosti. Pozabil bom na vojno in vse bo zopet tako kot je bilo prej.

Pehal sem se na pobočje, izpod katerega je smuknilo par ribic. Nisem se mogel premagati. Tam, kjer

37

je jarek tako ozek, da sem mogel stati z razkoračnimi nogami čezenj, tam sem prežal tako dolgo, da sem vlovil z vboklo roko dva zeta. Zajel sem ju v kozarec in opazoval.

Svigala sta semtertja, nežna in popolna s svojimi tremi bodicami na hrbtu, z vitkim rjavim telesom in brenčajočimi prsnimi plavuti. Voda je čista ko kristal, refleksi kozarca se zrcalijo v nji. Naenkrat mi je zastalo dihanje, tako močno sem občutil, kako lepo je vse to, ta voda v kozarcu s svetlobo in refleksi.

Skrbno sem vzel kozarec v roke in šel naprej. Previdno sem ga držal in pogledal večkrat notri s tako trepetajočim srcem, kot da bi imel tam notri vjeto svojo mladost, ki jo nesem sedaj seboj domov. Vzpel sem se na rob tolmunca, po katerem so plavale debele plasti vodne leče. Videl sem modro marmorirane močerade, ki so se vzpenjale kot vihrajoče mine in lovili zrak. Ličinke mrežokrilcev so se plazile po blatu, obrobjeni kozak je brodaril leno na dnu, izpod trhlje korenine so pa zrle v me začudene oči nepremične jezerske žabe. Vse sem videl, v vsem tem je pa bilo več kakor se je moglo videti: — spomini, hrepenenje in sreča prošlosti je bila v vsem tem.

Previdno sem prijel svoj kozarec in šel naprej, iskajoč, upajoč. — Veter je vel in na obzorju so ležale modre gore.

Naenkrat me je obšel besneč strah — doli, doli, kritje, saj stojiš čisto prosto na odprtem polju, kjer

te more vsak videti — v blaznem strahu sem se zdrznil, razprostrl roki, da bi se zaletel naprej za drevo; trepetal in sopihal sem. Potem sem se odahnil, minilo je — plašno sem se ozrl — nihče me ni videl. Precej časa je trajalo, da sem se umiril. Potem sem se sklonil po kozarec, ki mi je padel iz roke. Voda se je zlila, toda ribice so še vedno cepetale notri. Sklonil sem se v jarek in zajel svežo vodo v kozarec.

Počasi sem šel naprej s svojimi mislimi. Bliza sem se gozdu. Čez pot je škrtljala mačka. Železniški nasip je rezal polja do gozda. Tukaj bi se mogli graditi podzemski stani, sem mislil; precej globoko in z betonskimi strehami — potem bi se moglo ob nasipu izkopati jarke s podkopno in prisluškovalno stražo — na vrhu pa nekaj strojnic — ne samo dve, druge ob hosti, ker tako bi ležala cela krajina skoraj pod navskrižnim ognjem — topole bi bilo treba posekati, da ne bi sovražni artileriji markirali cilja — tam zadaj na griču pa nekaj mino-metalcev — potem naj le pridejo. —

Vlak je zažvižgal. Ozrl sem se. Kaj počnem tu? — Prišel sem semkaj, da bi našel pokrajino svoje mladosti — zdaj pa vlečem čez njo strelske jarke. — To je pač navada, sem mislil, mi pač ne moremo več gledati pokrajin, temveč samo zemljišča — zemljišča za napade in obrambo — stari mlin tam gori ni mlin, temveč oporišče — gozd ni gozd, temveč kritje za artilerijo — vedno straši kaj takega v sedanost. —

Brezposelnost in zakoni

Dandanes mnogo govore in pišejo o »krizi zakona«. Da ta kriza ni ravno majhna, dokazuje tudi najnovejša papeška okrožnica.

Tudi brezposelnost vpliva prav močno na medsebojno razmerje marsikaterega zakonskega para. Gospodarska stiska se le prereda razširi tudi v duševno krizo, ki jo je težko mogoče še popraviti, čeprav se gospodarske razmere v tem ali onem slučaju izboljšajo.

V nekem nemškem berlinskem listu »Berliner Tageblatt«-u beremo o tem to-le primer iz resničnega življenja. Je to čisto vsakdanja stvar, vsaj na zunaj, ampak vendar:

»Gospa E. je mlada, srečna žena čednega moža in mati dveh lepih otrok — eden je star 6, drugi pa 8 let. Mož je zastopnik velike tvrdke in ima stalne, četudi ne ravno visoke dohodke. Žena gospodinja pridno in varčno in s svojo skromnostjo drži hišo in dom na primerni višini, čeprav mož svoji ženi zakrije nekaj svojega zaslužka, ki ga baje pošilja svojim revnim sorodnikom z »podporo«, v resnici pa ne podpira sorodnikov, ampak ne-sorodnice. Nesreča pa hoče, da žena nenadoma zbolí in mora za več mesecev v posteljo. V hišo pride strežnica, s katero se mož pred očmi svoje žene takoj sija no razume. Bolna žena si nikakor ne more pomagati, ampak mora trpeti, dokler toliko ne ozdravi, da mora strežnica iz hiše. Otroci so zamenarjeni, »njega« ni nikdar domov, ker tiči vedno pri strežnici, zakon je razbit. Žena si ne more drugače pomagati kakor da zahteva ločitev. Mož nima proti tej zahtevi nič.

Ni pa še prišlo do prve razprave, ko je trdila moža odpustila iz službe, ker je vsled svoje lahkomišelnosti zanemarjal tudi svojo službo. Ženi, ki je prej sama delala, ni kazalo drugega kakor da je začela zopet sama delati, da preživi sebe in oba otroka. Podnevi je pisala na stroj, ponoči pa je opravljala skromno službo v nekem uredništvu. Kar je mož slučajno zaslužil, še zanj ni bilo dovolj. Počasi pa se je obrnilo za ženo na bolje. Ona je poznala mnogo moževih odjemalcev in sčasoma je dobila ona zastopstvo tiste tvrdke, kjer je bil prej zaposlen njen mož. Ona je vodila pisarno in ona je vzdrževala rodbino. Mož, ki je bil prej za ločitev ves vnet, se je pa čez noč kar izpremenil. Počasi je sledel kot med denar — toda če-

prav je na strežnjo že pozabil, ki ga je bila za slovo še pošteno okradla. Je vendar zakon razbit Oba živita sicer še skupaj, ampak le zaradi otrok — hodita pa vsak svoja pota.«

In pri nas?

Takšno je življenje

Nikjer se razvpel življenja ne pokaže tako jasno kakor v spovednici, v bolnišnici ali pa pred sodiščem.

Pred leti se je morala zagovarjati pred nekim dunajskim sodiščem 19-letno lepo dekle. Zaradi zakonolomstva, kajpak, kakor je to v velikih mestih že navada. Dekle je bridko jokalo, da jo je sodnik komaj pomiril.

Stvar je bila ta: Dekletov oče je bil uradnik v nekem velikem industrijskem podjetju in je očeta pogosto obiskovalo v pisarni. Tam se je pa v dekleta zagledal šef tvrdke in zadeva je šla svojo običajno pot. Dokler ni zalotila šefinja obeh in dekleta tožila.

Mož, ki je bil zaslišan kot priča, je skušal biti kavalir in je vzel vso krivdo nase: ona je vsled svoje lepote postala njegova žrtev. Poročiti se ž njo sicer ne more, za otroka bo pa dostojno skrbel...

Dekle je moralo biti po zakonu obsojeno, dobila pa je prav majhno kazen in še to le »pogojno«.

Leto kasneje pa se je moral zagovarjati pred sodiščem neki človek zaradi pretepanja svoje žene. Ta je povedal tole: »Spoznala sva se pred 2 leti, a zaradi revščine se nisva mogla vzeti. Pred 1 letom pa mi je ona povedala, da bo mati, in kar naenkrat je imela denarja na kupe. Meni je rekla, da ji je umrl premožen stric. Tako sva se vzela in sva bila prav srečna. Nedavno pa sva se sprla in tokrat mi je povedala resnico: Spoznala je bogatega fabrikanta, ki ga je vabila, dokler ga ni zvalila. Ta je mislil, da je otrok njegov in je plačal za oskrbo otroka visoko vsoto. To priznanje pa me je tako razkačilo, da sem šel z nožem nad njo...«

Žena je potrdila možovo pripovedovanje z besedami: »Če bi bila le tistega bogatega osla takrat vzela, namesto tepca!«

»Takšno je življenje!

»Moderni napredek je res ogromen: streljamo brez dima, vozimo se brez konj in telefoniramo brez žice — samo nekaj še manjka...«

»Kaj pa?«

»Dote brez žene!«

Policijski škandal v Newyorku

Poročali smo že o velikem škandalu, v čigar ospredju stoji takozvana »nравstvena« policija v Newyorku. Uslužbeni so lovili po ulicah ženske in jih vodili pred komisarje, kjer so jih obdolževali nemoralnega življenja. Ženske, ki niso hotele prenašati sramotnega zapora, so se

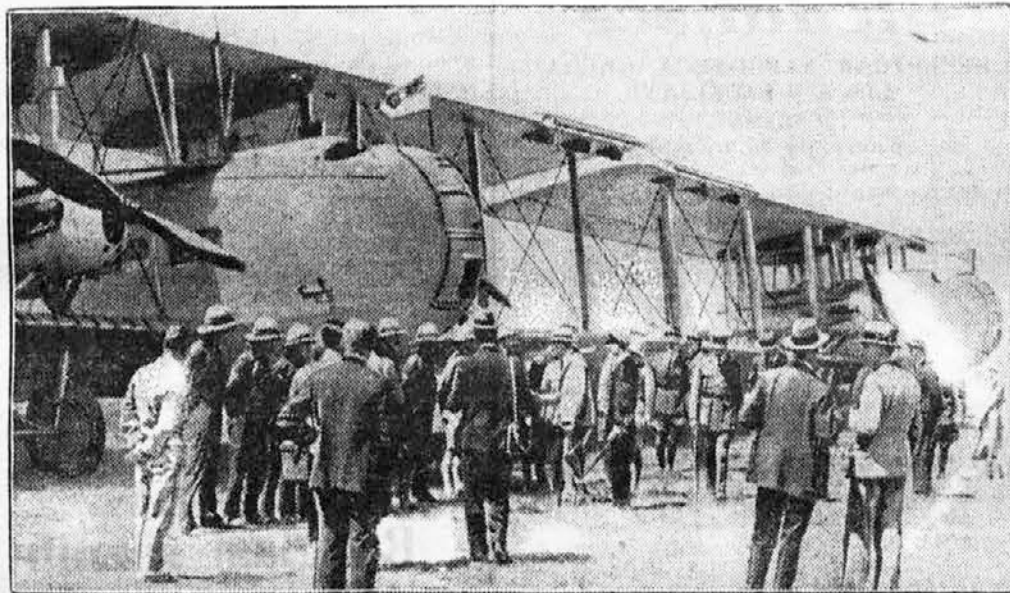
morale odkupovati z visokimi svotami. Končno pa je cela zadeva le prišla na dan. V preiskavi, ki so jo uvedli, bo bila morala nastopiti kot važna priča gospa Vivian Gordon. To žensko so pa našli 26. februarja v Newyorku mrtvo. Sedaj poročajo newyorški listi, da je bila gospa Gordon znana gvodnica, ki ima na vesti na stotine mladih deklic, a tudi sama se je udajala nemoralnemu življenju, vse to pa z vednostjo policije. Svojo lastno hčer pa je dala v vzgojo v najimenitnejši dekliški zavod v Ameriki. Ko je hčerka zvedela, kdo in kaj je njena mati, se je iz obupa in od sramote zastropila.

Deset zapovedi za ženske za prvi sestanek

1. Na dogovorjeni kraj pridi prej kakor on. Če to storiš, se lahko postaviš tako, kakršno hočeš, da te zagleda, potem pa tudi časa imaš dovolj, da premisliš, kaj mu boš rekla. Najbolj važno pa je to, da bo on — tepec — v veliki zadregi, ker bo mislil, da je prepozno prišel.
2. Za prvi sestanek si določi svoja načela. On — tepec — hoče takoj vedeti pri čem je. Če pri drugem sestanku pa mu lahko poveš, da si v stanu postati sama sebi nezvesta zaradi njega.
3. Pusti govoriti le njega; on bo potem mislil, da bo vedno tako.
4. Delaj se lahko bolj neumno kot si, nikoli pa ne pametnejšo.
5. Pri prvem sestanku mu daj roko; on bo kasneje bolj potrpežljiv.
6. Pri prvem sestanku mu ne delaj preveč stroškov; moški (glej zgoraj) takoj množe.
7. Dvoriti moraš ti njemu; na to se on (glej zgoraj) takoj vjame.
8. Drugi sestanek določi kolikor mogoče pozno po prvem, da bo on (glej zgoraj!) imel dovolj časa, da se bo navadil gledati v tebi svoj ideal.
9. Takoj pri prvem sestanku mu povej, da ga imaš za »nevarnega«. To mu bo silno všeč.
10. Vsakemu reci, da še nikdar nisi imela tako zanimivega sestanka, on bo tudi to verjel.

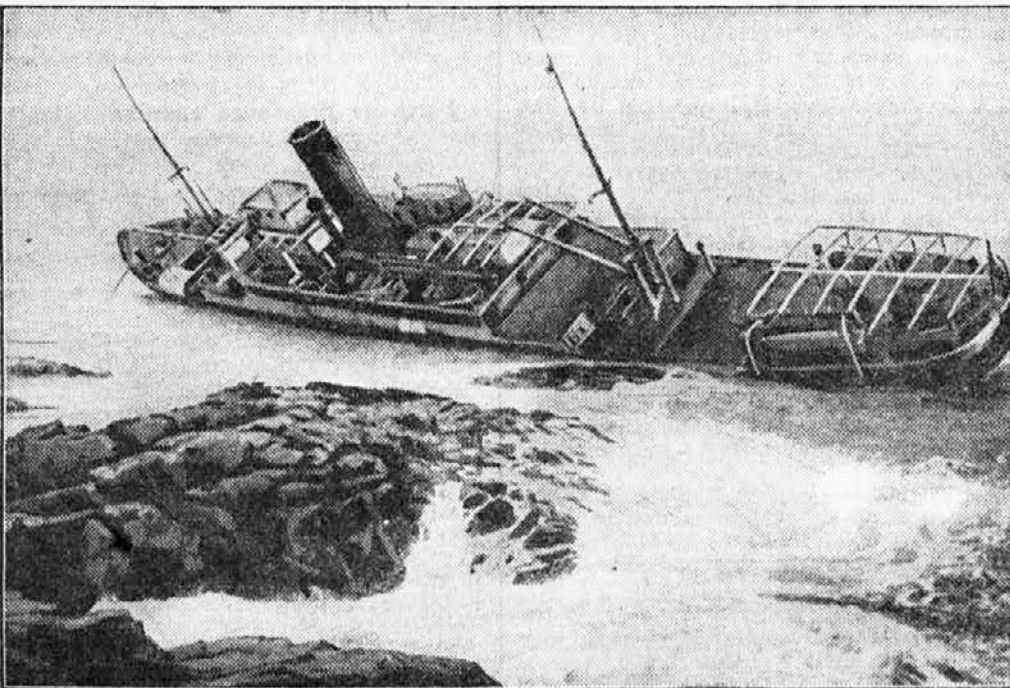
Nekaj, kar mnogo ljudi ne ve

Mnogo ljudi ne ve, da arabski jezik ne pozna kletvic; reveži škrtajo samo z zobmi; da se je naučil sedemnajsti predsednik Zedinjenih držav Andrew Johnson brati in pisati šele v svojem 21. letu; da je bil prvi valček zložen leta 1770. Bil je to valček »Ach, du lieber Augustin«; da se piše znana filmska zvezda Pola Negri v resnici Polona Chalupiec; da rak naprej leze, nazaj pa plava; da so prašni čevlji dosti bolj topli kakor svetli in čisti; da obiskuje v Ameriki ena petina prebivalstva vsak dan kino, in da delajo tisti, ki nič nimajo, vedno največji hrup.

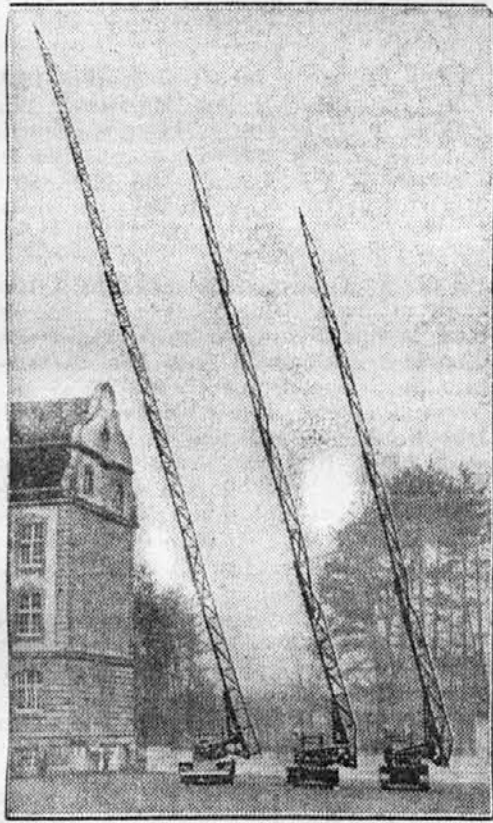
Let angleških vojnih veleletal v Kapstadt (Južna Afrika).

Tri angleška vojna veleletala so preletela v več presledkih dolgo progo od Kaire (Egipt) do Kapstadta (Južna Afrika). Vsako veleletalo je imelo 23 mož posadke. To je prvič, da so veleletala preletela osrednjo Afriko. — Na sliki vidimo prihod veleletal v Kapstadt.

Ponesrečena italijanska ladja »Campidoglio«

Težka nevihta, ki je divjala nedavno nad Črnim morjem, je vrgla na obrežje blizu mesta Burgas (Bolgarija) italijansko potniško ladjo »Campidoglio«. Potnike in posadko so rešili z velikimi napori.

Najdaljša lestev za gasileo na svetu.

Neka nemška tovarna je izgotovila iz jekla lestevico za ognjegase, ki je dolga (oziroma visoka) 38 metrov. Na sliki vidimo lestev pri ognjegasnji vaji v Ulmu.